

pålægges adoptionsøgende at benytte sig af bistand fra en adoptionsformidlingsorganisation.

Efter justitsministeriets opfattelse, er det normalt ikke nødvendigt, at de meget få ansøgere, der har mulighed for at gennemføre en privat adoption, pålægges en pligt til at benytte sig af en formidlende organisation. Det vil i mange tilfælde kunne ske på et fagligt og etisk fuldt forsvarligt grundlag.

Sådanne ansøgere vil efter omstændighederne kunne få vejledning og rådgivning om den nærmere fremgangsmåde navnlig hos familieretsdirektoratet, der i kraft af forbindelser med en del lande har et vist kendskab til den fremgangsmåde, som de pågældende lande ønsker benyttet. Familieretsdirektoratet og socialcentre vil endvidere som hidtil kunne henlede ansøgers opmærksomhed på den bistand, som de formidlende organisationer kan yde.

Der kan opstå tilfælde, hvor danskere har søgt at hjemtage et barn ved uetiske fremgangsmåder eller ved direkte at have tilsidesat det pågældende lands lovgivning. Sådanne tilfælde kan påføre den danske adoptionspolitik alvorlige skader med den virkning, at danskere i fremtiden afskæres fra at adoptere fra det pågældende land. Hertil kommer at visse lande har givet udtryk for, at man foretrækker at samarbejde med autoriserede organisationer og ikke ønsker, at private gennemfører adoptioner.

Med henblik på hurtigt og effektivt at kunne modvirke sådanne eventuelle skadevirkninger finder justitsministeriet, at der bør være hjemmel til at kunne bestemme, at personer, der ønsker at adoptere, pålægges at søge bistand hos en formidlingsberettiget organisation.

d. Sker der ulovlig adoptionsformidling – det vil sige formidling uden tilladelse – kan den, der foretager formidlingen, straffes efter den gældende lovgivning. Udvalget foreslår, at det også skal være strafbart, at modtage en sådan bistand og har i tilslutning hertil foreslået, at det skal være forbudt at annoncere om adoption uden samtykke fra justitsministeren eller den, der af justitsministeren bemyndiges dertil.

Justitsministeriet har ikke fundet, at der i praksis har vist sig behov for en sådan udvidelse af det strafbare område i forbindelse med privat adoptionsformidling.

5 a. Under debatten om de juridiske problemer vedrørende de såkaldte surrogatmødre er der givet udtryk for, at det først og fremmest er den kommercielle udnyttelse, der giver anledning til alvorli-

ge betænkeligheder, og at der derfor er et særligt behov for at gribe ind over for mellemandsvirksomhed og arrangementer af denne art mod vederlag. Børn bør ikke kunne gøres til handelobjekter. I lovforslagets § 33 er der derfor medtaget regler, hvorefter det er ulovligt at formidle enhver form for aftaler af denne karakter. Det gælder uanset om der ydes vederlag eller ej. Forbudet gælder både formidleren og parterne selv. Også annoncering med henblik på at skaffe forbindelser mellem parterne foreslås gjort strafbar. Det er endvidere justitsministeriets hensigt i forbindelse med vedtagelsen af disse regler i de administrative regler om behandlingen af forældremyndigheds- og adoptionssager at præcisere, at statsamtet ikke må godkende aftaler om overførelse af forældremyndighed eller bevilge adoption, hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til forældremyndighedens indehaver.

b. Justitsministeriet har i forbindelse med udformningen af disse regler overvejet, i hvilken udstrækning aftaler om surrogatarrangementer bør forhindres. Indgås der sådanne aftaler uden vederlag og uden brug af mellemmænd, f.eks. inden for en snæver familiekreds, er det justitsministeriets opfattelse, at disse aftaler, der må antages at forekomme yderst sjældent, ikke bør forhindres.

Aftaler om »levering af et barn« mod vederlag forekommer derimod i strid med helt grundlæggende principper i vort samfund. Børn bør ikke kunne købes eller sælges, og dette gælder også de ufødte børn. Problemerne ved barnløshed bør ikke kunne udvikle sig til egentlige »handler« om et barn. Hertil kommer, at der ved aftaler mod vederlag er mulighed for, at den kvinde der vælger at ville føde et barn til en anden, ved valget af »forældre« til sit barn lader sig påvirke af, hvilken betaling der tilbydes for barnet, i højere grad end hensynet til, hvad der er bedst for barnet.

Ved afgrænsningen mellem aftaler mod eller uden vederlag er det justitsministeriets udgangspunkt, at den kvinde, der skal føde barnet, ikke må kunne opnå nogen fortjeneste eller på anden måde få hævet sin levestandard herved. Efter den gældende praksis efter adoptionsloven er det ligeledes udgangspunktet, at der ikke må ydes et egentligt vederlag for barnet. For at undgå, at der vil kunne betales store beløb til surrogatmoderen, er det hensigten at udforme de nævnte administrative regler således, at der ikke må ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste. Det foreslåede kriterium vil medføre, at der kun kan blive tale om dækning af konkrete, rimelige udgifter, som står i forbindelse med kvindens graviditet og